

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege privind protecția datelor cu caracter personal

(nr. 139 din 08.05.2024)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege nominalizat în titlu prin prisma prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996 și a prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, și expune următoarele considerente.

I. Observații de ordin general și procedural

1. Proiectul de lege a fost înaintat Parlamentului spre examinare în mod prioritar de către Guvernul Republicii Moldova, fiind aprobat prin Hotărârea nr. 328/2024, fapt ce corespunde prevederilor art. 73 din Constituție și art. 47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Prin natura reglementărilor propuse, proiectul de lege face parte din categoria legilor organice, astfel, domeniul dat ține de competența Parlamentului și este în concordanță cu prevederile art. 66 și art. 72 din Constituția Republicii Moldova.

3. Potrivit Notei informative, prezentul proiect de lege transpune Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (denumit în continuare - RGPD) și are drept scop, executarea art. 13 alin. (1) din Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, conform căruia Republica Moldova s-a angajat să asigure un nivel înalt de protecție a datelor cu caracter personal în conformitate cu instrumentele juridice și cu standardele internaționale ale Uniunii Europene și ale Consiliului European.

Acest angajament a fost reiterat și în *Recomandarea nr. 1/2022 a Consiliului de asociere UE-Republica Moldova din 22 august 2022 privind Programul de asociere UE-Republica Moldova (2022/1997)*, care a stabilit drept o prioritate pe termen scurt și lung a programului de asociere, continuarea armonizării cadrului juridic național în domeniul protecției datelor cu caracter personal cu legislația UE, cu un accent special pe RGPD și pe Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului.

Suplimentar, menționăm că prezentul proiect de lege urmărește realizarea acțiunii nr. 27 (capitolul 23) din Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 829/2023.

Cu titlu de principiu, reținem că în cadrul Parlamentului se află în procedură legislativă proiectele: *nr. 421/2018 privind Centrul Național pentru protecția datelor cu caracter personal și 422/2018 privind protecția datelor cu caracter personal, aprobate în lectura I la data de 30.11.2018*, care au același obiect de reglementare ca și proiectul de lege supus avizării.

Consecvent, în Parlament se află în procedură legislativă trei proiecte de lege cu conținut analogic, vizează aceeași concepție, fapt ce creează situație incertă, contradictorie în domeniul prelucrării datelor cu caracter personal. În această situație, comisia permanentă sesizată în fond, urmează să facă uz de prevederile art. 56 din Regulamentul Parlamentului, iar în raportul său le propune Parlamentului pentru a fi înglobate în cel mai cuprinzător și rezonabil proiect pentru lectura a doua, or să le propună spre respingere.

II. Obiecții de ordin juridic și tehnico- legislativ

1. Obiectul proiectului de lege cuprins **la art. 1 alin.(1)** din proiect, cuprinde cadrul juridic cu privire la protecția persoanelor fizice în ceea ce privește datele cu caracter personal, organizarea și funcționarea Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (*în continuare - Centru*), supravegherea implementării legislației privind protecția datelor cu caracter personal, precum și răspunderea și sancțiunile aplicate pentru încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal, însă cuprinsul proiectului de lege conține și reglementări (*aspecte*) privind acțiunile procesuale/administrative realizate de autoritatea de supraveghere în procesul investigării încălcărilor legislației privind protecția datelor cu caracter personal, care în opinia noastră depășesc obiectul enunțat. Având în vedere că în conformitate cu art. 46 din Legea nr. 100/2017, dispozițiile de conținut sunt reglementările în fond ale raporturilor sociale care formează obiectul actului normativ, întru evitarea lacunelor legislative, acesta trebuie extins în măsura cuprinderii elementelor conținute în proiectul vizat.

2. Noțiunile principale definite **la art. 4**, se vor expune în ordine alfabetică. Este important de menționat că, lista lungă de definiții în actele internaționale se datorează faptului că în diferite state noțiunile au sens diferit, consecvent, nu este obligatoriu preluarea acestora, ci doar necesită a se ține cont de cerințele reglementărilor care se conțin în astfel de instrumente.

3. Cu referire la noțiunea „*număr de identificare național*”, considerăm necesară concretizarea în definiție a referinței la *Legea nr. 273/1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte*, or aceasta conține reglementări privind elementele principale înscrise în actele naționale de identitate.

4. Constatăm că, autorul utilizează în diferite contexte noțiuni/termeni - sinonime diferite, care la aplicare pot avea diferite înțelesuri sau tălmăciri greșite. De exemplu, *persoană fizică /persoană supusă investigării/persoană vizată, etc.*, fără a face o diferențiere între ele. Întru evitarea unor interpretări eronate în aplicarea actului, recomandăm completarea **art. 4** din proiect cu noțiunile expuse mai sus, pentru a aduce claritate asupra termenului avut în vedere.

5. Sub aspectul verificării normelor de trimitere din proiectul de lege, reținem despre necesitatea corectării numerelor articolelor din Codul contravențional nr.218/2008 conținute în **art. 90** alin. (3) lit. c) din proiect, pentru a fi în corespundere cu prevederile art. 55 din Legea nr. 100/2017. Totodată, reținem că proiectul de lege conține multiple norme de trimitere la reguli/proceduri cazuri, situații etc. care îngreunează conținutul normei și contravine prevederilor art. 54 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 100/2017.

6. Cu referire la denumirea Capitolului II din proiect, pentru a exprima cu claritate conținutul acestuia, sugerăm următoarea redacție: *"Principii și condiții de prelucrare a datelor cu caracter personal"*.

7. La **art. 5** din proiect, ținem să evidențiem că la elaborarea actelor normative trebuie evitată utilizarea în exces a dispozițiilor generale, mai ales că ele nu contribuie în mod substanțial sau direct la realizarea acestui obiectiv și servesc interpretării dispozițiilor obligatorii din punct de vedere juridic. Un *principiu doar declarativ* nu are acest efect și va fi evitat, deoarece din punct de vedere juridic nu are efect normativ. Suplimentar, enunțăm că în practica de elaborare a actelor normative nu este recomandată definirea între paranteze a principiilor, deoarece se percep ca niște termeni explicativi. Pentru a se evita eventuale probleme de interpretare, recomandăm ca denumirile principiilor să fie urmate de textul explicativ.

Subsidiar, redarea *principiului responsabilității* într-un alineat separat, induce în eroare. Astfel, pentru o expunere consecutivă, ordonată și sistematizată a principiilor, considerăm că acestea trebuie să fie prezentate fără a fi divizate în alineate separate.

Pornind de la obiectul de reglementare al articolului și de la textul propriu-zis, recomandăm excluderea dispoziției introductive din alin. (1), ca fiind de prisos, precum și excluderea divizării principiilor în alineate. Consecvent, articolul va conține un singur alineat, care potrivit regulilor tehnicii legislative, nu se va numerota.

8. La art. 6:

- recomandăm includerea în denumirea articolului a sintagmei *"datelor cu caracter personal"*;

- **alin.(1) lit.e)**, formularea condiției de prelucrare legală: *„exercitarea unei autorități oficiale cu care este investit operatorul”*, urmează a se dezvolta și concretiza, pentru a înțelege aplicarea corectă a acestei condiții;

- tot aici, la legalitatea prelucrării datelor cu caracter personal, reținem că **alin.(2) lit. a) și b)** dublează norma de la alin.(1) lit. e).

9. La art. 7:

- **alin.(1)**, acțiunea *„operatorul trebuie să poată demonstra”* se va substitui cu formula *„operatorul demonstrează”*;

- **alin.(2)** propoziția a doua, se va preciza referitor la părțile declarației menționate, or din sensul normei din prima propoziție se face referință la declarația scrisă privind acordarea consimțământului și la cererea privind consimțământul, fără a enunța existența clasificării respectivei declarații pe părți. Suplimentar, relevăm importanța precizării actului (*declarație* ori *cerere*) prin care persoana vizată oferă consimțământul pentru prelucrarea datelor sale cu caracter personal. Această concretizare este valabilă și pentru **art. 8** în partea ce ține de consimțământul copiilor în legătură cu serviciile societății informaționale;

- cât privește prevederea referitoare la retragerea consimțământului de la **art. 7 alin.(3)** *„retragerea consimțământului se face la fel de simplu ca acordarea acestuia”*,

recomandăm reformularea normei cu respectarea caracterului dispozitiv și stilului administrativ specific normelor juridice.

10. La art. 9:

- **alin. (2) lit. d)**, atenționăm asupra uniformizării terminologiei, utilizarea în conținutul **lit. d)** a expresiei „*organism fără scop lucrativ*” se va substitui cu termenul „*organizație necomercială*”, pentru a corespunde noțiunilor utilizate în Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale;

- **alin. (3)**, se va aduce claritate asupra expresiilor: „*profesionist supus obligației de păstrare a secretului profesional*” și „*persoanei supuse unei obligații de confidențialitate*”, care va prelucra date în scopuri de medicină preventivă sau a muncii, de evaluare a capacității de muncă, de stabilire a diagnosticului medical, etc. Evidențiem, că la art. 4 din proiect, autorul definește o serie de subiecți cu drept de prelucrare a datelor cu caracter personal (*operator, persoana împuternicită de operator, parte terță, destinatar*), care se pot încadra în norma de la art. 9, iar în situația existenței altor subiecți (*complementari*), aceștia urmează a fi definiți corespunzător.

11. La art. 10, alin. (2) are un conținut ambiguu și urmează a fi exclusă ca fiind de prisos.

12. La art. 11, cuprinsul acestuia conține formulări negative, care în principiu nu sunt permise, mai ales în cazul exercitării unor drepturi, deoarece acestea pot genera divergențe în interpretare. Potrivit regulilor de tehnică legislativă se va evita reglementarea atât a condițiilor pozitive, cât și a celor negative.

13. La art. 12:

- **alin. (5)**, exemplificăm procedura de comunicare a informațiilor de interes public stipulate în Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, care în fond trebuie să fie asemănătoare. Este recomandabilă precizarea expresă a comunicărilor și măsurilor luate, și oferite gratuit, astfel încât subiecții să cunoască cu exactitate în ce condiții se vor furniza gratuit informațiile;

- **alin. (5) lit. a)**, în partea ce ține de perceperea unei *taxe rezonabile*, o considerăm lipsită de precizie, și recomandăm completarea proiectului de lege cu reglementări clare, care vor stabili modalitatea de calculare a cuantumului taxelor percepute de către operatori, precum și tipul de informații care vor fi furnizate contra cost;

- **alin. (7)**, expresia „*avute în vedere*” se va substitui cu cuvântul „*solicitate*”;

- **alin. (8)**, cuvântul „*poate*” se va exclude, ca fiind de prisos.

14. Art. 21 alin. (2) și (3), potrivit conținutului alineatelor vizate, constatăm că ambele au același obiect de reglementare. Prin urmare, pentru a fi în corespundere cu cerințele privind forma și modul de sistematizare a conținutului actului normativ, se recomandă comasarea acestora într-un singur alineat.

15. Cu referință la **art. 23 alin. (2)** din proiect, în partea ce ține de norma de trimitere la alin. (1) al articolului vizat, precizăm că alineatul nu conține o listă de legi.

16. La art. 30 alin. (1), cuvântul „*toate*” se va exclude, ca fiind de prisos.

17. Art. 36 alin. (2), în partea ce ține de reglementarea termenilor de oferire a consilierii operatorilor (*de opt și șase săptămâni*), precizăm despre necesitatea redactării normei, în sensul uniformizării tuturor termenilor utilizați în cuprinsul proiectului de lege.

Observăm că, în proiect se utilizează termeni în *ore/zile/săptămâni/luni/ani*, pentru o uniformizare mai coerentă, recomandăm utilizarea unei formule uzuale, acolo unde este cazul. Totodată, în cazul referințelor la termeni indicați în „*zile*”, se va specifica

că se referă la *zile calendaristice* ori *zile lucrătoare*. Această obiecție este valabilă pe întreg cuprinsul proiectului de lege.

18. Art. 38, pornind de la cerința cuprinsă la art. 51 alin. (2) din Legea nr. 100/2017, potrivit căreia denumirea articolului exprimă succint obiectul de reglementare, constatăm din conținutul articolului vizat că prevederile acestuia reglementează sarcinile responsabilului cu protecția datelor. Dat fiind faptul că, *sarcinile responsabilului cu protecția datelor* sunt reglementate la **art. 39** din proiect, iar în fond aceste două articole au același obiect de reglementare, întru evitarea caracterului repetitiv, recomandăm comasarea normelor art. 38 și ale art. 39 într-un singur articol.

19. La Art. 40 alin. (5) se reglementează procedura de avizare de către Centru a proiectelor codurilor de conduită ale asociațiilor și altor organisme menționate la alin. (2), constatăm o contradicție normativă în partea ce ține de: „*Centrul emite aviz cu privire la faptul dacă proiectul de cod sau de modificare este în conformitate cu prezenta lege,*” și „*il aprobă în cazul în care constată că acesta oferă garanții adecvate suficiente*”. Expresiile formulate, în fapt conțin două procese: avizarea și aprobarea, ambele fiind condiționate de cerințe diferite. Făcând asociere cu procese similare, conchidem că constatarea conformității cu cerințele legale nu poate condiționa aprobarea actului cu alte cerințe. Prin urmare, „*constatarea de oferire a garanțiilor adecvate suficiente*”, în opinia noastră este similară cu constatarea conformității cu prevederile legale privind protecția datelor cu caracter personal. În aceste condiții, este necesară excluderea etapei „*în care constată că acesta oferă garanții adecvate suficiente*”, ca fiind în contradicție cu procesul de avizare.

20. La art. 43:

- în cuprinsul articolului se va utiliza abrevierea „*Centru*”, în loc de „*Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal*”, așa precum este menționat în partea introductivă a actului normativ;

- **la alin. (8)**, recomandăm substituirea sintagmei „*poate aproba*” cu cuvântul „*aprobă*”.

21. La art. 49 alin. (1) lit. b)-g), se vor revizui redacțional în partea ce ține de utilizarea expresiei „*transferul este*”, cu stipularea expresă și succintă a condițiilor vizate.

22. Referitor la *Capitolul VII, secțiunea a 2-a*, care reglementează misiunea, sarcinile și competențele Centrului, reținem asupra necesității examinării minuțioase a acestora, prin prisma analizei funcționale în scopul evitării atribuirii acestuia unor competențe extensive de reglementare, precum și în scopul evitării normelor cu caracter repetitiv, lacunar și declarativ. Atenționăm că, regula principală la elaborarea/reglementarea competențelor este referința precisă la activitatea organului, unde aceasta este posibilă și dacă aceasta este reglementată în lege, întru evitarea riscului omiterii anumitor sarcini/competențe.

23. La art. 59 alin. (1):

- în partea introductivă a dispoziției **alin. (1)** se vor introduce cuvintele „*are următoarele sarcini*”;

- **lit. e)**, ultima propoziție se va exclude, or prevederea privind cooperarea cu autoritățile de supraveghere din alte state este reglementată separat la lit. g) din același alineat;

- **lit. o)**, competența de a revizui periodic certificările acordate în baza art. 42 alin. (7) este similară cu competența de investigare de la art. 60 alin. (1) lit. c). Întru evitarea dublării competențelor, acestea urmează a fi revizuite corespunzător;

- conținutul **literelor k), o) și t)** se vor revedea în sensul respectării condițiilor de claritate și precizie. Textele: „*menține la zi o listă în legătură cu cerința privind evaluarea impactului asupra protecției datelor*”; „*acolo unde este cazul*”, nu sunt specifice stilului normativ și nu respectă regulile stipulate la art. 54 alin. (1) din Legea nr. 100/2017;

- **lit. u)** se va exclude, ca fiind de prisos, or formulările de acest gen nu adaugă nici o valoare normativă conținutului proiectului;

- **la alin.(2)** se vor concretiza cazurile exprese când serviciile Centrului se vor furniza gratuit pentru responsabilul cu protecția datelor.

24. Urmează a se clarifica în ce măsură și care este diferența de competență, în partea ce ține de solicitarea de informații în vederea îndeplinirii sarcinilor reglementate la **art. 60 alin. (1) lit. a) și e)**, or competența *de a dispune furnizarea de informații* de către Centru și *obținerea accesului* la toate informațiile necesare, în viziunea noastră au același efect juridic.

25. Reținem asupra competențelor corective de a emite avertizări și avertismente stipulate la **art. 60 alin. (2) lit. a) și b)**, reieșind din caracterul și efectul juridic al acestor competențe atribuite, constatăm că aceste două competențe sunt de ordin: *preventiv și corectiv*. Reieșind din conținutul alin. (2) al art. 60, constatăm că conținutul normei de la **lit. a)** nu se încadrează conceptual la competențele corective, ci la competențele de investigare care sunt de ordin preventiv (art. 60 alin. (1)). Prin urmare, propunem încadrarea reglementărilor de la **lit. a)** a alin.(2) din prezentul articol la alin.(1).

Totodată, pentru claritate și excluderea diferitor interpretări, considerăm necesar de a dezvolta în cuprinsul proiectului de lege reglementări speciale ce țin de „*avertisment*” și „*avertizare*”.

26. În același sens, se va analiza suplimentar și atribuția de a notifica operatorul sau persoana împuternicită de operator cu privire la presupusa încălcare a legii, reglementată la **lit. d) alin.(1) a art. 60** și atribuția de a emite avertizări în atenția unui operator sau a unei persoane împuternicite de operator cu privire la posibilitatea ca operațiunile de prelucrare preconizate să încalce dispozițiile prezentei legi, care în viziunea noastră comportă caracter similar.

27. Pentru o coerență legislativă și uniformizarea terminologiei, **art. 60 alin. (4)** se va corela cu **art. 67 alin. (1)**, care reglementează expres personalul Centrului. Potrivit normei stabilite la art. 67 alin. (1), personalul Centrului este compus din *persoane cu funcții de demnitate publică, funcționari publici și personal contractual*, respectiv este recomandabilă utilizarea unei formule generice care să înglobeze funcțiile enunțate (de exemplu: *personalul Centrului*), pentru a nu crea confuzie la exercitarea competențelor.

28. Art. 61 din proiect prevede la **alin. (1)** că: *Centrul transmite anual, până la 31 martie, Parlamentului și Guvernului raportul de activitate pentru anul precedent cu privire la activitățile sale*. Reieșind din faptul că *Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal*, potrivit proiectului de lege, este o autoritate publică ce funcționează la nivel național ca structură unică, independentă față de alte autorități publice, față de alte persoane juridice și față de persoanele fizice (art. 55 alin. (1) din proiect), considerăm necesar reglementarea expresă în proiect a exercitării raportării Centrului în Parlament și Guvern (de exemplu: *transmite și prezintă Parlamentului*).

Subsidiar, **art. 61** necesită a fi completat cu norme cuprinzătoare privind cerințele față de raportul anual, mecanismul de examinare a raportului (de exemplu, la ședința

comisiei permanente / ședința în plen), mecanisme referitoare la aprobarea / neaprobarea raportului, efectele ce survin în cazul neaprobării raportului, etc.

De asemenea, reieșind din statutul Centrului, considerăm necesară reglementarea exercitării controlului parlamentar specializat asupra activității Centrului, care urmează a fi realizată de către Parlament prin Comisia permanentă de profil.

29. La **art. 66**, din dispozițiile **alin. (1) și (2)** conjuncția „sau” se va substitui cu conjuncția „și”, or având în vedere că condițiile de revocare și încetare a mandatului sunt similare atât pentru directorul Centrului, cât și pentru directorii adjuncți ai Centrului, utilizarea cuvântului „sau”, indică necesitatea de a alege între două alternative. Considerăm necesară substituirea cuvintelor într-o redare corectă a sensului normei.

30. În partea ce ține de mandatul directorilor adjuncți ai Centrului, constatăm o contradicție în partea ce ține de exercitarea acestuia. Potrivit normei generale de la **art. 64** din proiect, Directorii adjuncți ai Centrului se numesc în funcție de Parlament la propunerea Directorului Centrului pentru un mandat de 7 ani. **Art. 66 alin. (1) și (2)** reglementează condițiile generale de încetare și revocare în condițiile legii speciale.

Există o neclaritate cu privire la încheierea mandatului directorilor adjuncți în condițiile reglementării de la **alin. (5) al art. 66** din proiect, potrivit căreia *mandatul directorilor adjuncți ai Centrului se încheie odată cu mandatul directorului Centrului*. În acest context, reținem prevederile Legii nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, care reglementează regimul general al funcției de demnitate publică, statutul juridic al persoanei care ocupă această funcție, precum și alte raporturi ce decurg din exercitarea funcției de demnitate publică. La art.2 din legea menționată se stipulează expres că: *„Funcțiile de demnitate publică se instituie în temeiul actelor emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern, în limitele competenței lor, stabilite de Constituție și de alte legi*. Funcția de demnitate publică este o funcție publică ce se ocupă prin mandat obținut direct, în urma alegerilor, sau indirect, prin numire în condițiile legii.

Concludent, indicarea expresă a termenului mandatului pentru directorii adjuncți în condițiile legii, face imposibilă aplicarea art. 66 alin. (5) din proiect, privind încheierea mandatului odată cu mandatul Directorului Centrului. Or, pot exista situații când directorii adjuncți se vor numi în funcție după numirea Directorului, termenele mandatelor demnitarilor urmând să curgă din date diferite, și care, va face imposibilă exercitarea deplină a mandatului de 7 ani pentru directorul adjunct, așa precum este prevăzută în redacția actuală a proiectului. În această situație, urmează să fie aduse ajustări corespunzătoare în partea ce ține de indicarea termenului mandatului pentru directorii adjuncți.

31. În altă ordine de idei, se propune ajustarea *cvorumului decizional* în cazul numirii persoanei în funcția de director al Centrului și a adjuncților Centrului, stipulate la **art. 63 alin. (10)** și **art. 64 alin. (3)**. Propunerea rezidă din prevederile constituționale conținute în art. 74, jurisprudența Curții Constituționale (HCC nr. 26/1997 cu privire la interpretarea articolului 74 alin.(1) și (2) și HCC nr.27/2015 pentru controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr.172 din 15 octombrie 2015 privind încuviințarea ridicării imunității parlamentare a deputatului în Parlament Vladimir Filat) și prevederile procedurale conținute în Regulamentul Parlamentului la art. 87 alin.(1) lit.c). *Așadar, potrivit dispozițiilor constituționale, regula care guvernează adoptarea hotărârilor Parlamentului este întrunirea cvorumului decizional minim al majorității simple de voturi, respectiv jumătate plus unu din numărul deputaților prezenți la ședință, excepțiile de la această regulă fiind expres prevăzute de*

Legea fundamentală. În sensul celor expuse, sintagma „majoritatea deputaților aleși” de la **art. 63 alin.(10)** și **art. 64 alin. (3)** urmează a se substitui cu sintagma „majoritatea deputaților prezenți”.

32. Un alt aspect care urmează a fi analizat, este norma de la **alin. (2) din art. 65** ce privește exercitarea atribuțiilor delegate *Directorului adjunct* în cazul absenței sau vacanței funcției de Director. În situația respectivă, este important a analiza suplimentar instituția *vacanței funcției* de demnitate publică și a motivelor/circumstanțelor/cauzelor în care intervine vacanța funcției, precum și dacă desemnarea prin ordin va fi posibilă în toate circumstanțele.

33. Art. 71 din proiect ce stabilește *Statutul personalului Centrului*, conceptual se încadrează în conținutul art. 67 din proiect, care reglementează *personalul Centrului*. În acest sens, constatăm necesitatea sistematizării acestor norme, deoarece obiectul de reglementare, în fond, este același (reglementări privind personalul Centrului).

34. La **art. 75**, textul „*un organism, o organizație sau o asociație fără scop lucrativ*” se va substitui cu sintagma „*organizație necomercială*”, pentru a corespunde noțiunilor utilizate în Legea nr.86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale.

35. Cât privește **art. 81** care reglementează „*Investigația*”, constatăm că conținutul acestuia este unul foarte complex (conține 25 de alineate). Din conținutul acestora se constată ca o parte din reglementări exced obiectul de reglementare al articolului. De exemplu, alin. (10) este structurat în 6 litere: a)-f), care înglobează drepturile inspectorilor de protecție a datelor; alin. (12) conține obligațiile inspectorilor de protecție a datelor; alin. (12)-(13) conține drepturile persoanei investigate; etc.

În cele din urmă, remarcăm că potrivit regulilor de elaborare a actelor normative ce țin de forma și modul de sistematizare a conținutului acestuia, normele legale trebuie să fie redactate într-o succesiune logică a soluțiilor normative preconizate, cu realizarea unei armonii interioare a actului normativ. Consecvent, recomandăm revizuirea prevederilor art. 81, ținând cont de obiectul de reglementare conținut în fiecare alineat separat.

- în procesul examinării proiectului de lege se constată că potrivit **art. 81 alin. (16)** din proiect” *Centrul poate solicita un mandat judecătoresc, printr-o cerere adresată Judecătoriei Chișinău, fapt ce va permite accesul personalului de control al Centrului și „percheziționarea” încăperilor, instituțiilor vizate, mijloacelor de transport ale persoanelor fizice, etc.*” Mecanismul reglementat, raportat la scopul legitim, necesității și proporționalității nu este justificat.

Or, amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept nu este admis decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică este necesară, pentru *siguranța națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirii faptelor penale, protejării sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora*, potrivit art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

După cum s-a constatat și de alte autorități, în procesul de avizare a proiectului de lege, mecanismul reglementat reprezintă o ingerință disproporționată cu scopul urmărit de verificare a legalității prelucrării datelor cu caracter personal, or, îngrădirea drepturilor persoanelor prin obținerea unui mandat judecătoresc, ce permite accesul în anumite spații private, reprezintă o procedură specifică activității structurilor de forță/ordine publică, aplicată în cadrul activității speciale de investigație, de urmărire penală, luându-se în considerare gravitatea faptelor săvârșite. În redacția propusă de autor, considerăm că mecanismul reglementat este disproporționat cu interesele protejate de lege, mai cu seamă că împiedicarea accesului personalului Centrului

constituie o faptă contravențională, fiind reglementată la art. 74² alin. (2) din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008, astfel încât statul are pârghii de a pedepsi persoana pentru împiedicarea executării atribuțiilor funcționale de către personalul Centrului.

Prin urmare, considerăm necesară revizuirea conceptuală a Secțiunii vizate din proiect, în vederea înlăturării omisiunilor admise, mai cu seamă că asemenea prevederi nu se regăsesc în Regulamentul UE 2016/679 transpus prin proiectul de lege supus avizării, în vederea evitării admiterii unor ingerințe excesive în procesul de verificare a legalității prelucrării datelor cu caracter personal.

36. Art. 82:

- **alin. (1)** stabilește că în scopul exercitării atribuțiilor sale Centrul *are dreptul să solicite și să obțină gratuit, asigurând confidențialitatea informației, de la persoanele fizice și persoanele juridice de drept public și de drept privat orice documente și informații necesare, inclusiv în format digital, care sunt accesibile și pot fi relevante pentru aplicarea legii, fără să poată fi invocată confidențialitatea urmăririi penale, a secretului bancar, a secretului comercial, a secretului fiscal, a secretului medical, a secretului profesional (cu excepția secretului profesional prevăzut la art. 55 din Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură), a datelor cu caracter personal și a altor informații cu accesibilitate limitată.*

Această prevedere necesită a fi reevaluată prin prisma legilor speciale care reglementează informațiile ce constituie *secret de stat, secret al urmăririi penale, secret bancar, secret comercial, secret fiscal, secret profesional și alte informații confidențiale și accesul la aceste informații*. În acest sens, atenționăm că, reglementarea procedurii de transmitere a informațiilor atribuite la secret de stat între autoritățile publice și alte persoane juridice este stabilită la art. 19 din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, iar art. 212 din Codul de procedura penală nr. 122/2003 reglementează confidențialitatea urmăririi penale, unde la alin. (1) se dispune că, *materialele urmăririi penale nu pot fi date publicității decât cu autorizația persoanei care efectuează urmărirea penală și numai în măsura în care ea consideră că aceasta este posibil, cu respectarea prezumției de nevinovăție, și ca să nu fie afectate interesele altor persoane și ale desfășurării urmăririi penale.*

De asemenea, reținem și normele:

- art. 97 din Legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor, care expres stipulează la alin.(2) că, *furnizarea informației care constituite secret bancar, inclusiv către autoritățile publice abilitate prin legi speciale să solicite informații de la persoanele fizice și juridice, se efectuează în strictă conformitate cu prezentul articol;*

- art. 36 din Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, potrivit căreia obligația de păstrare a secretului profesional se răsfrânge asupra membrilor organelor de conducere, salariaților Băncii Naționale, experților contabili, contabililor autorizați și altor specialiști numiți, potrivit legii menționate, de Banca Națională să efectueze controlul (inspecția), precum și auditorilor.

În ansamblul normelor vizate, consemnăm că, prevederile propuse prin proiectul de lege oferă atribuții *excesive* Centrului în privința solicitării oricăror informații, fapt ce poate duce la conflicte de legi și neclarități în aplicare. Astfel, în temeiul prevederilor legale expuse supra, considerăm imperios reevaluarea prevederilor propuse prin proiectul de lege, în sensul excluderii discrepanțelor între reglementările proiectului de lege și actele normative concurente, fapt invocat și de Banca Națională în avizul său la proiectul supus avizării (nr.31-002/59/3010 din 06.06.2024).

- **alin.(4)**, reieșind din faptul că obiectul de reglementare a **art. 82** din proiect este *procedura de solicitare a informațiilor în cadrul examinării și investigării*, urmează a se concretiza, care este natura comunicărilor (verbal, scris, telefonic, înregistrare audio/video, documente, etc.) dintre subiectul supus investigației și avocatul acesteia, cum poate fi demonstrat caracterul protejat al comunicărilor și procesul de sigilare și ridicare. În sens contrar, reieșind din faptul că acestea sunt realizate în cadrul și în scopul exclusiv al exercitării dreptului la apărare al subiectului supus investigării, apare riscul de a se aduce atingere drepturilor fundamentale garantate de Legea Supremă (reglementate la art. 26, 30 alin. (1)). În virtutea faptului că, norma nu este descrisă cu precizie și este lipsită de claritate, aceasta contravine normelor constituționale menționate;

- tot aici, la **alin. (4)**, întru evitarea unor interpretări eronate în aplicarea normelor, este necesar a fi delimitate textele „*comunicare cu caracter protejat*” și „*comunicarea dintre subiectul supus investigației și avocatul acestuia*”.

37. În ceea ce privește **art. 83**, care reglementează regimul juridic al confidențialității în cadrul examinării preliminare și investigării, se va analiza suplimentar interdicția menționată la alin. (3) prin prisma legislației procesuale penale.

38. Referitor la emiterea deciziilor privind constatarea sau lipsa încălcării legislației privind prelucrarea datelor cu caracter personal reglementate la **art. 84**, se va concretiza despre emitentul deciziei motivate, or alin. (1) stipulează că decizia este emisă de Centru, iar la alin. (3) – de către Directorul Centrului, directorul adjunct sau personalul abilitat cu funcții de control ai Centrului;

- la **art. 84 alin. (2)**, pentru o coerență juridică formula „*mijloace rezonabile*” se va substitui cu formula „*mijloace legale*”.

39. La **art. 88 alin. (4)**, se va examina posibilitatea de a revedea oportunitatea și procedura de aplicare a sancțiunilor pecuniare (*amenda*) autorităților publice și instituțiilor publice pentru încălcările în domeniul legislației privind protecția datelor cu caracter personal. Astfel, la moment, pentru încălcările drepturilor subiectului datelor cu caracter personal survine răspunderea potrivit art. 74¹-74³ din Codul contravențional nr. 218/2008, doar că autoritățile publice, potrivit art. 17 alin. (1) din Codul contravențional, nu sunt pasibile de răspundere contravențională. Reiteram, că potrivit art. 83 alin. (7) din Regulamentul (UE) 2016/679, introducerea unor asemenea competențe (de aplicare a amenzilor) cu referire la autoritățile publice ar fi o opțiune și nu o obligație pentru statele membre. Suplimentar, enunțăm că în cazul statelor în care pot fi aplicate amenzi autorităților, acestea sunt limitate la un anumit plafon.

III. Verificarea formulărilor lingvistice și structurale din proiect

1. Cât privește formulările lingvistice formulate în textul proiectului de act normativ, menționăm că la elaborarea actelor normative se va ține cont de faptul că, structura enunțurilor trebuie să respecte normele actuale ale stilului oficial administrativ, iar terminologia utilizată va fi uniformă și va corespunde celei utilizate în alte acte normative.

Prevederile art. 54 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 100/2017, statuează asupra evitării folosirii regionalismelor, a cuvintelor și expresiilor nefuncționale, idiomatice, care nu sunt utilizate în uzul legislativ sau cu sens ambiguu. De exemplu, formulările de genul: *taxe rezonabile/temeiuri rezonabile/termeni rezonabili* utilizate în cuprinsul proiectului de lege - nu sunt specifici limbajului normativ și comportă incertitudine la aplicare, mai ales în partea ce ține de: *calcularea taxei, stabilirea/curgerea/calcularea termenelor, or criteriile de determinare a motivelor de respingere a plângerilor în baza temeiurilor*

rezonabile. În această ordine de idei, se recomandă revizuirea formulărilor enunțate, întru evitarea elementelor coruptibile și discreționare din partea subiecților cu drept de prelucrare a datelor cu caracter personal or a autorității de supraveghere (Centru).

În acest sens, atragem atenția asupra Hotărârii Curții Constituționale nr.31/2013, în care Curtea a precizat că „termenele procedurale au scopul de a asigura o bună administrare a justiției, iar administrarea justiției reprezintă incontestabil un scop legitim într-o societate democratică”.

Menționam și Hotărârea Curții Constituționale nr.26/2010, unde Curtea a reținut că „*pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o norma de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde ca nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrara art.23 din Constituție*”.

2. Cu referință la propunerea de introducere a noțiunii de *plângere*, ținem să evidențiem prevederile Codului administrativ nr. 116/2018, care la art. 9 definește formele: *cerere, sesizare sau propunere* care pot fi adresate unei autorități publice de către o persoană fizică sau juridică. Având în vedere prevederile art. 1 din Codul vizat, recomandăm ajustarea terminologiei conform Codului administrativ, mai mult ca atât, precizăm că denumirea nu va schimba sensul *de iure* al termenului.

3. Referitor la expresia „*poate*” de la art. 12 alin. (8), art. 35 alin. (5), art. 45 alin. (3), art. 59 alin. (3), art. 77 alin. (2), art. 81 alin. (5), etc. Reținem că, aceasta comportă un caracter coruptibil și lasă la discreția Centrului exercitarea mai multor acțiuni procesuale, administrative, inclusiv de stabilire a unor taxe. În acest sens, este imperativă stabilirea unor criterii clare privind acțiunile vizate, deoarece aceasta *ar exclude caracterul coruptibilității și ar oferi normei caracter dispozitiv*. Cu titlu de referință, invocăm Hotărârea Curții Constituționale nr. 22/2019, prin care cuvântul “poate” din art.61 alin.(1) din Codul de executare, adoptat prin Legea nr.443/2004, a fost declarat neconstituțional, menționându-se că, termenul “*poate*” desemnează un drept discreționar al executorului și este contrar principiului certitudinii juridice, pentru că nu-i oferă debitorului nicio garanție, din perspectiva respectării dreptului său de proprietate.

4. Reglementările privind sistematizarea și structura normelor actului legislativ conținute în Legea nr. 100/2017 sunt obligatorii. Luând în considerare natura și structura împărțirii logice a dispozițiilor de conținut cuprinse în proiectul supus avizării, precum și rigorile cuprinse în Legea nr. 100/2017, relevăm, că această structurare necesită a fi revizuită, prin prisma prevederilor art. 59 din Legea menționată. Astfel, potrivit acestora, principalele modalități de sistematizare a actelor normative sînt:

“a) *încorporarea, care reprezintă o sistematizare simplă a actelor normative după unul dintre următoarele criterii: cronologic, alfabetic, al ramurii de drept, al instituției juridice etc.*;

b) *codificarea, care reprezintă o sistematizare complexă, într-o concepție unitară a normelor juridice ce aparțin unei ramuri distincte a dreptului, și se realizează prin includerea acestora într-un cod.*”

Abrogarea normelor din Codul contravențional ce privesc încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal și reglementarea sancțiunilor pecuniare în legea specială contravine conceptului stabilit de Legea nr. 100/2017, care potrivit sferei

de reglementare prevăzute la art.1 „stabilește categoriile și ierarhia actelor normative, principiile și etapele legiferării, etapele și regulile elaborării proiectelor actelor normative, cerințele de bază față de structura și conținutul actului normativ, reguli privind intrarea în vigoare și abrogarea actului normativ, privind evidența și sistematizarea actelor normative, procedeele tehnice aplicabile actelor normative, precum și reguli privind interpretarea, monitorizarea implementării prevederilor și reexaminarea actului normativ.”

Concomitent, în partea ce ține de reglementarea sancțiunilor pecuniare, expuse la **art.86-88** din proiect, și conceptului propus privind reglementările acestora în cadrul normativ special, accentuăm că aceasta contravine principiilor de legiferare stabilite de Legea nr. 100/2017. Suplimentar, enunțăm că reieșind din mărimea amenzilor prevăzute la art. 88 și modalitatea de reglementare a acțiunilor procesuale, la general, nu se încadrează în acest proiect, iar activitățile de investigație a inspectorilor de protecție a datelor, deciziile Centrului se recomandă a fi reglementate de Codul contravențional sau Codul de procedura penală, după caz. Aceste acte normative stabilesc norme detaliate, care asigură respectarea drepturilor și libertăților persoanelor supuse investigații.

Totodată, prevederile alin.(8) din art. 83 ”Condiții generale pentru impunerea amenzilor administrative” din Regulamentul 2016/679 stabilesc, că *exercitarea de către autoritatea de supraveghere a competențelor sale în temeiul prezentului articol are loc cu condiția existenței unor garanții procedurale adecvate în conformitate cu dreptul Uniunii și cu dreptul intern, inclusiv căi de atac judiciare eficiente și dreptul la un proces echitabil.*

Cât privesc *garanțiile procedurale*, cu titlu de principiu, ținem să precizăm despre abordarea lacunară în cadrul investigației de către inspectorii de protecție a datelor a acțiunii procesuale de ieșire la fața locului, precum și de „*ridicare a probelor*”, în caz de necesitate. Având în vedere argumentele expuse supra, constatăm asupra unor aspecte vulnerabile care urmează a fi evidențiate. Acțiunea procesuală - percheziția, utilizată pe larg de către organele de constatare a contravențiilor abilitate cu acest drept, este în principiu similară cu acțiunea de ieșire la fața locului, reglementată în proiectul vizat. Această măsură constituie un element extrem de sensibil și favorabil pentru admiterea actelor de corupție, care la rândul său, generează abuzuri și încălcări ale vieții private a persoanei.

Modul de realizare a „*ieșirii la fața locului*„ este lipsit de proporționalitate în situația în care „*încheierile de percheziție*„ (în speță- *mandat judecătoresc*) sunt redactate de către instanța de judecată în termeni foarte largi, neprecizându-se nimic despre fapta examinată, locurile care fac obiect al *percheziției* sau bunurile ce trebuie ridicate, lăsând astfel la discreția autorității de supraveghere (în speță - *Centru*) aspecte foarte importante. Se constată că, inspectorii de protecție a datelor vor deține dreptul discreționar de a decide care din obiectele/materialele/documentele, etc., ridicate la fața locului constituie probe și care nu. Reiterăm, că proiectul de lege nu conține careva prevederi care să detalieze măsurile procesuale aferente procedurii de investigație (ridicarea probelor, confiscarea probelor, etc.).

5. Cât privește Secțiunea a 3-a din Capitolul VIII (art. 86-88) din proiect, care reglementează *Sancțiunile pecuniare*, considerăm necesară redenumirea acesteia în: *Sancțiuni*, în scopul redării cu exactitate a obiectului de reglementare, deoarece în funcție de circumstanțe și gravitatea încălcării Centrul emite și avertismente.

6. Suplimentar, atenționăm că la legiferarea unei sancțiuni care urmează a fi aplicată pentru încălcarea prevederilor propuse, este necesar de a se prezenta valorile

sociale care se prejudiciază prin fapta social periculoasă, precum și gradul de pericol social. De regulă, la stabilirea amenzilor, se prevede o marjă de apreciere al organului constatator, situată între o sumă minimă și una maximă. Aceasta va contribui la aprecierea corectă a cuantumului amenzii în raport cu fapta săvârșită. În context, menționăm că sancțiunile care se propun a fi introduse sunt foarte mari față de sancțiunile aplicate contravențiilor prescrise în prezent în Codul contravențional pentru fapte similare.

Oportunitatea adoptării proiectului de lege supus avizării ține de competența exclusivă a Legislativului, ținându-se cont de obiecțiile expuse în prezentul aviz.

Ion CREANGĂ,
Șef Direcție generală

Ex.E.Dolința, tel.: 820-554
Ex.S.Cojocari, tel.: 820-576